אחד אומר גבוה שתי מרדעות. גבי עדות החדש תניא שהיו בודקין אותם כמה היתה גבוה מן הקרקע למראה עיניו באומד בשיפולו של רקיע: **מרדעת.** מלמד הנקר: **מאי נאו.** מלטרפין לעדות ממון כל אחד מהן כשר להעיד עם עד אחר בעדות ממון ואע"פ שידענו שאחד פסול וקשיא לרב חסדא: **אמר רבא.** הכי קאמר אחד מאלו מצטרף עם עד אחר אם יאמר כמותו בעדות זה והיינו עדות אחרת שנעשית כת זו המצטרפת עדות אחרת לעצמה בחדש זה דאיגלאי מילתא דקושטא אסהיד שהרי זה מסייעו והוי ליה תרי וחד: **אימתי בזמן שהפירות כו'.** אימתי צריך בעל הבית לישבע בזמן שהפירות צבורין כו': **דפירי עבדי דמרקבו.** וממהר חנוני להשליכם לתוך כליו של לוקח קודם קבלת הדיבר שלא יחזור: **לא שנו.** דנשבועה מיהא שקלי יתומין מן היתומין אלא שמת מלוה כו': **נתחייב מלוה שבועה.** שלא התקבל כלום שהנפרע מן היתומין אפי' בשטר צריך שבועה ואין אדם מוריש ממון שהוא מחויב עליו שבועה לבניו לפי שאין הבנים יכולים ליפטר שבועה זו שנתחייב אביהם: **מה עיבה.** להפקיע ממונם (ג) אם אין יכולין ליפטר אותה שבועה ממש ישבעו שבועת יורשין כגון שבועה שלא פקדנו אצל ונוטלין: **עמד בדין.** שהוציא שטר זה על ימי לוה ואמרו לו ב"ד השבע וטול: **אם איתא לדרב ושמואל.** דאין אדם מוריש שבועה לבניו איתיה בין עמד בדין בין שלא עמד בדין: **יחלוקו.** גבי שניהם חשודין דדמיא להא שאין אחד מהן יכול ליפטר אלמא ליתא להא דרב ושמואל: אלימא דר"מ אוקימנה לעיל [מז.] דאמר חזרה שבועה למקומה ורב נחמן עבד כר' יוסי: **מפה.** אלמנה שלא גבתה כתובתה: **יורשיה מוכירין.** ותובעין וגובין כתובתה: **עד עשריס וחמש שניס.** משמע בעלה ואם עברו כ"ה שניס ולא תבעוה הפקידוה דהכי תנן בכתובות בהנושא (דף קד.) כל זמן שהיא בבית אביה שלא נטלה מזונות מן היתומין גובה כתובתה עד כ"ה שניס ואם לא תבעה מחלתה. קתני מיהת יורשין גובין כתובתה ועל כרחך בשבועת יורשין יגבוה מן היתומין אע"ג דמית לוה בחיי מלוה שהוא מת בחייה ונתחייבה שבועה ליורשין אלמא הוציאה שבועה ליורשיה: **ת"ש אכל יורשיו משביעין אותה ואם יורשיה וכו'.** ריש דמתניתין בהכותב בכתובות (דף פו:) כתב לה נדר ושבועה אין לי עליך ועל יורשיך הוא אינו יכול להשביעה לא לאותה ולא יורשיה אבל יורשיו אם מת הוא ובאה לתובעם משביעין אותה ואת יורשיה אם מתה והן בחיי לגבות כתובתה. ומדקתני יורשיו משביעין אותה אלמא בלא נשבעה עסקינן וקתני דנשבעין יורשיה ונוטלין וש"מ אדם מוריש שבועה: **אוסה באלמנה.** (ג) דקתני יורשיו משביעין אותה מתוקמא אפי' באלמנה אבל ואת יורשיה דקתני מוקי לה רב ושמואל בגרושה אם גירשה זה נתחייב לה כתובתה בלא שבועה שהרי פטורה היא מן הנדר ומן השבועה ומתה בחייו ואחר כך מת הוא דהוה ליה מת מלוה בחיי לוה שכשמתה היא יש לה ממון גמור עליו בלא שבועה לפיכך הוריאתו לגניה ויורשיה הבאין ליפרע מיורשיו צריכין לישבע כדתנן (לעיל דף מה.) היתומין מן היתומין לא יפרעו אלא בשבועה:

ג) **נשבע** בעל הבית. תימה דשבועה היסת לא ניתקנה אלא בימי רב נחמן כדמוכח לעיל (דף מו.) [בד"ה בדרבנן וכו'] ואומאי נשבע ויש לומר דמיירי כגון שלא נתן לו עתה כלום ואומר כבר נתתיו לך קודם שנתת לי הפירות מקודם ועוד מפרש ר"ת דמיירי בריש שמדד החנוני פירות לבניו של בעל הבית ועודם ברשות חנוני ונקיפא נתן בעה"ב דינר בחנות ועדיין לא נטלו חנוני והוי מידום שנוטלין בשבועה וכולה מתני' מיירי בנשבעין ונוטלין עד ואלו נשבעין שלא בטענה וטעמא דנשבעין ונוטלין הואיל וילאו קלא מחזקת שכנגדם וטעמא דר' יהודה דאין חנוני מודד פירות אלא אם כן קבל הדיבר ולוקח בעה"ב בלא שבועה וכן נתתי לו דינר בנקיפא אמר רבי יהודה שצריך ליתן לו הפירות בדרכו ליקח דינר ולמדוד פירות דמיירי בחנוני שאין מקיף ולפי זה ה"פ בברייתא דבגמ' אמר ר' יהודה אימתי נחלקו חכמים עלי בזמן שהפירות צבורין ומונחין כו' אבל בזמן שהפשילן לאחוריו מודו לי דהמע"ה וקשה דהאי אימתי לא הוי כשאר אימתי דעלמא דמפרש מילתא דמ"ק בין בא לחלוק בין בא לפרס אבל לפי' הקונטרס הוי כשאר אימתי ולא תקשי הא דאמרי' עירובין (ד' פא:) בכל מקום שאמר רבי יהודה אימתי אינו אלא לפרס דברי חכמים והכא בא לחלוק דבכל הספרים גרסינן בפרק חלון (שם) שאמר ר' יהודה במשנה אבל אימתי דברייתא הוי שפיר לחלוק: ד) **רבי** יהודה אומר כל שהפירות בידו כו'. הא דלא קאמר ר' יהודה הכא אין דרך חנוני לתת פירות עד שיטול דינר כדאמר גבי שולחני משום דדרך חנוני להקיף אלא הכא איירינן באותו שאין דרכו להקיף ולקמן נמי לא שייך למימר כל שהאיסר בידו ידו על העליונה לפי שפעמים בעל הבית נותן איסר בפרוטות והתם לא שייך למימר כל שהאיסר כו' לכך תנא ליטנא דליכא למיטעי: שאמר

מד א ב מיי' פ"ב מהל' קיקוים החדש הל' ה:
מה ג מיי' פ"ב מהל' מכירה הל' ז סמג עשין רכב טוש"ע מ"מ סי' ס"ג לא סעיף ט:
מו ד מיי' פי"ז מהל' מלוה הל' ב סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' קח ס"ט:
מז ה מיי' שם פט"ו שם סעיף י:
מח ו מיי' שם הל' ג סמג שם טור ש"ע שם ובטור ש"ע אה"ע סי' לו סעיף ח:
מט ז מיי' פי"ח מהל' מלוה הל' ו ופט"ז הל"ב) סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לו סעיף ח ופי' קח סעיף ח:
נ ח ט מיי' שם פי"ט הל' ז סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קיח סעיף ח ובכר"ף כתובות פ"ו דף קטו:):
נא י כ מיי' שם פט"ז הל' כ סמג שם טור ש"ע אה"ע סי' לח סעיף ג ופי' קה סעי' ב):

מוסף רש"י

ומצטרפין לעדות אחרת. אחד מהן מצטרף עם עד אחר שיאמר כמותו (ד"ה כד.). **אילימא מלוה.** שהלוה קיים והיו מוציאין עליו שטר אחיהן (כתובות פח:) אם הוציאו שטר עליו לא יפרעו אלא בשבועת יורשין המפורש במשנתנו שבועה שלא פקדנו אצל כו' (לעיל מו.). **עד עשרים וחמש שנים.** כלומר צריכה למחות על כתובתה כמנן כ"ה שנים (כתובות קד.). **נשא ראשונה ומתה.** בחייו. **נשא שניה ומת הוא.** ויורשי הראשונה באין ומוציאין כתובת שניו (שם נב:) בגין דיכרין דיהוין ליה מינאי כו', אי ריגיס לחלוק יהוסת אביהם (שם). **שניה ויורשה קודמין.** שהיא בעלת חוב, אבל ראשונים באין לירש את אביהן, דהא אינון יתמין חנן, לפיכך פורעין את החוב תחילה והשאר יורשה (שם צ:). **יורשיו משביעין אותה.** אם נתאלמנה והיא או יורשיה נפרעין מן היתומין לריגס שבועה, שהרי לא פטרן אלא ממנו אם תגבה כתובתה בחיי (כתובות פו:) ויורשיה נשבעים שבועת יורשין המפורשת במסכת שבועות (מה.) שבועה שלא פקדתנו בשעת מיתה ולא אמרה לנו קודם לכן ולא מלאתי בין שטרותיה שפטר כתובתה פרוע (כתובות שם). **ואת הבאין ברשותה.** אם מכרה כתובתה לאחרים ונתברגה ומתה והלקוחות תובעין אותו, נשבעין אף הן שבועת היורשין (שם).

רבינו חננאל (המשך)

בפירות ו) ומבקש לשמטם מבעה"ב על זה שנינו שיבע בעה"ב בענין שנים אותזין בטלית שכל אחד מהן נשבע על מה שבידו ומחזיק וא"ר יהודה כל מי שהפירות בידו ידו על העליונה. כלומר לעולם הפירות בחזקת החנוני (של) שמסתרך בהן. אבל הפשילן בעה"ב בקופתו לאחריו אומר לחנוני המוציא מחברו עליו הראיה. וכ"ש אם הפשילן החנוני בקופתו: אמר לשולחני תן לי בדינר מעות ונתן לו כו'. כענין של חנוני. וצריכא דאי אשמעינן קמייתא דקתני לך הפירות והולכתם לתון ביתך בהא קא אמרי רבנן ישבע החנוני. דעבידי אינשי דיהבי פירות והדר שקלי מעות משום דמירקבו ובעו לדבוניהו. אבל מעות דלא מרקבי אימא מודו ליה לר' יהודה דשולחני לא יהיב מעות עד דשקיל דינר ולעולם בעה"ב נאמן קמ"ל דאפילו בהא אמרי רבנן ישבע השולחני. ואי אשמועינן הא בתרייתא הוה אמינא בהא א"ר יהודה לעולם ישבע בעה"ב אבל בקמייתא אימא מודה להו לרבנן: **מתני'** כשם שאמרו הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה כו'. ירושלמי א"ר זירא כולן כעין שבועת התורה ירדו להן וכתובה לא הוחזקה בידה לגבות אלא כמי שגבה מיכן ואילך והוא כתובעה של מאתים זוז פרוע ואומ' אינה אלא מנה. אינה נפרעת בלא שבועה: וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה. רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא שנו אלא שמת מלוה בחיי לוה אבל מת לוה בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה מעידנא דשכיב לוה ואין אדם מוריש שבועה לבניו וכן הלכתא: שלחוה לקמיה דר' אלעזר אמר שבועה זו מה טיבה אלא יורשין נשבעין שבועת יורשין ונוטלין כו'. מתיב רב הושעיה מתה יורשיה מזכירין כתובתה עד כ"ה שנה. הנה מת לוה בחיי מלוה הוא. כי מת הבעל בחיי אשתו ונתאלמנה וישבה לה בביתו ג) ואם מתה בתוך כ"ה שנה לאלמנותיה יורשיה מזכירין כתובתה. כלומר נפרעין כתובתה אבל אם היתה בחיים אחרי מות אישה יותר מכ"ה שנה אין לה שיש בכלל כ"ה שנה שתעשה טובת הנאה כדי כתובתה כאשר מפורש בכתובות פרק [הנושא] קשיא לרב ושמואל ופרקינן מתניתין דקתני יורשיה מזכירין כתובתה כשנשבעה ומתה וכן פרקינן בשנית יורשיה קודמין ליורשי הראשונה בשנשבעה ומתה. ת"ש אבל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאין ברשותה. והא הכא כשנשבעה

ו) ונראה דה"ק בפיפא מיירי שהבעה"ב מסתרך בדינר וכ"כ הסמ"ג בעפין פ"ב בשם רבינו דמיירי בשאינם אחוקים בדינר ונראה דאין ר"ל אחוקים ממש רק דהבעה"ב מסרך בריכי בדינר ונפתלק בזה תמיהת הש"ך עליו בס"ם לא ודו"ק.

ג) כל פי' של רבינו בזה הוא אליבא דר"מ בתמתי' דכתובות שם וע"ש ופע"ב.

אחד אומר גבוה ב' מרדעות ואחד אומר שלש עדותן קיימת אחד אומר ג' ואחד אומר ה' עדותן בטלה ומצטרפין לעדות אחרת מאי לאו לעדות ממון [2] **אמר רבא** [3] **הוא ואחר מצטרפין לעדות אחרת של ר"ח דהוי להו תרי וחד ואין דבריו של אחד במקום שנים: אמר לחנוני תן לי בדינר פירות כו'.** תניא א"ר יהודה אימתי [4] בזמן שהפירות צבורין ומונחין ושניהן עורדין עליהן אבל הפשילן בקופתו לאחוריו המע"ה: אמר לשולחני תן לי כו': וצריכא (ו) אי אשמעינן הא קמייתא בהך קא אמרי רבנן משום דפירי עבידי דמרקבי וכיון דמרקבי לא משהו ליה אבל מעות דלא מרקבי אימא מודו ליה לרבי יהודה ואי איתמר בהא בהא קאמר רבי יהודה אבל בהך אימא מודה להו לרבנן צריכא: כשם שאמרו הפוגמת כתובתה [וכו'] וכן היתומים לא יפרעו: [5] ממאן אילימא מלוה אבוהון שקיל בלא שבועה ואינהו בשבועה [6] הכי קאמר וכן היתומים מן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה רב ושמואל דאמרי תרוייהו [7] לא שנו אלא שמת מלוה בחיי לוה אבל מת לוה בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה [8] ואין אדם מוריש שבועה לבניו שלחוה קמיה דר' אלעזר שבועה זו מה טיבה שלח להו יורשין נשבעין שבועת יורשין ונוטלין שלחוה בימי רבי אמי [9] אמר כולי האי שלחי לה ואזלי אי אשכחינן בה טעמא מי לא שלחינן להו אלא אמר רבי אמי [10] הואיל ואתא לידן נימא בה מילתא עמד בדין ומת כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה ואין אדם מוריש שבועה לבניו לא עמד בדין ומת יורשין נשבעין שבועת יורשין ונוטלין מתקיף לה רב נחמן אטו בי דינא קא מחייבי ליה שבועה מעידנא דשכיב לוה איחייב ליה מלוה לבני לוה שבועה אלא אמר רב נחמן אי איתא לדרב ודשמואל איתא אי איתא ליתא אלמא מספקא ליה [11] והאמר רב יוסף בר מניומי עבד רב נחמן עובדא יחלוקו לדבריו [12] דרבי מאיר קאמר וליה לא סבירא ליה מתיב רב אושעיא [13] מתה יורשיה מזכירין את כתובתה עד עשרים וחמש שנים הכא במאי עסקינן שנשבעה ומתה תא שמע [14] נשא ראשונה ומתה נשא שניה ומת הוא שניה ויורשיה קודמין ליורשי הראשונה ה"נ [15] שנשבעה ומתה ת"ש [16] אבל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאין ברשותה אמר רב שמעי' [17] לצדדין קתני אותה באלמנה ויורשיה בגרושה מתיב רב נתן בר הושעיא [18] יפה כח הבן מכח האב שהבן**

ידו על העליונה. כלומר לעולם הפירות בחזקת החנוני (של) שמסתרך בהן. אבל הפשילן בעה"ב בקופתו לאחריו אומר לחנוני המוציא מחברו עליו הראיה. וכ"ש אם הפשילן החנוני בקופתו: אמר לשולחני תן לי בדינר מעות ונתן לו כו'. כענין של חנוני. וצריכא דאי אשמעינן קמייתא דקתני לך הפירות והולכתם לתון ביתך בהא קא אמרי רבנן ישבע החנוני. דעבידי אינשי דיהבי פירות והדר שקלי מעות משום דמירקבו ובעו לדבוניהו. אבל מעות דלא מרקבי אימא מודו ליה לר' יהודה דשולחני לא יהיב מעות עד דשקיל דינר ולעולם בעה"ב נאמן קמ"ל דאפילו בהא אמרי רבנן ישבע השולחני. ואי אשמועינן הא בתרייתא הוה אמינא בהא א"ר יהודה לעולם ישבע בעה"ב אבל בקמייתא אימא מודה להו לרבנן: **מתני'** כשם שאמרו הפוגמת כתובתה לא תיפרע אלא בשבועה כו'. ירושלמי א"ר זירא כולן כעין שבועת התורה ירדו להן וכתובה לא הוחזקה בידה לגבות אלא כמי שגבה מיכן ואילך והוא כתובעה של מאתים זוז פרוע ואומ' אינה אלא מנה. אינה נפרעת בלא שבועה: וכן היתומים לא יפרעו אלא בשבועה. רב ושמואל דאמרי תרוייהו לא שנו אלא שמת מלוה בחיי לוה אבל מת לוה בחיי מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה מעידנא דשכיב לוה ואין אדם מוריש שבועה לבניו וכן הלכתא: שלחוה לקמיה דר' אלעזר אמר שבועה זו מה טיבה אלא יורשין נשבעין שבועת יורשין ונוטלין כו'. מתיב רב הושעיה מתה יורשיה מזכירין כתובתה עד כ"ה שנה. הנה מת לוה בחיי מלוה הוא. כי מת הבעל בחיי אשתו ונתאלמנה וישבה לה בביתו ג) ואם מתה בתוך כ"ה שנה לאלמנותיה יורשיה מזכירין כתובתה. כלומר נפרעין כתובתה אבל אם היתה בחיים אחרי מות אישה יותר מכ"ה שנה אין לה שיש בכלל כ"ה שנה שתעשה טובת הנאה כדי כתובתה כאשר מפורש בכתובות פרק [הנושא] קשיא לרב ושמואל ופרקינן מתניתין דקתני יורשיה מזכירין כתובתה כשנשבעה ומתה וכן פרקינן בשנית יורשיה קודמין ליורשי הראשונה בשנשבעה ומתה. ת"ש אבל יורשיו משביעין אותה ואת יורשיה ואת הבאין ברשותה. והא הכא כשנשבעה

הגהות הב"ח

(א) גמ' וצריכא דאי: (ב) רש"י ד"ה מה טיבה להפקיע ממונם הס"ד ואח"כ מ"ש יורשין נשבעין אם אין יכולים: (ג) ד"ה אותה בגלמנה הא דקתני:

גליון הש"ס

גמ' **אמר רבא הוא ואחר מצטרפין לעדות אחרת.** קשה לי רבא לשיטתיה דס"ל בסהדותין דף כז דדע לשמיס כשר להעיד אפילו רע לעדות מ"ב לעדות ממון מצטרפין דהא בעדותן על הלבנה היה רק רע לשמיס ועיין: **שם הואיל ואתא** לידן. שבת דף פא ע"ב וש"ב:

רבינו חננאל

שיהו נשבעין הפועלין בפני החנוני מפני [הכרשה] הדאמר בשלא העמידן אצלו אבל אם העמיד את הפועלין אצל החנוני אין בעה"ב חייב לפועלין כלום: תניא א"ר טורח שבועה זו למה א"ר חייא תניא שניהן נשבעין ונוטלין מבעה"ב. ואסקה רבא פועלין נשבעין לבעה"ב במעמד חנוני. דלמא מיכספי מיניה: ירושלמי בפרק האיש מקדש בחתילתו א"ר בא אתא עובדא קמיה רב ועשה שליח עד חד בר נש אפקיד גרבוי גבי קרפיפא דחבריה וכפר ביה א"ר פינחס אתא עובדא קומיה דר' ירמיה ועשה שליח עד וחייבו על ידי הכתף. אית מתניתא אמר (שלא) [שלוחו של] אדם כמותו: איתמר שתי כיתי עדים המכחישות זו את זו אמר רב הונא זו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפני עצמה ומעידה. ורב חסדא אמר בהדי שהדי שקרי למה לי פירוש רב הונא פסלם באותה העדות שהוכחשו בה ומכשירים בעדות אחרת כל כת בפני עצמה. ועד מכת זו ועד מכת זו בעדות אחרת פסולה. ורב חסדא פסלם בכל עדות שבעולם בין כל כת בפני עצמה ובין אחד מזו הכת ודייקי מדקתני רב הונא זו באה בפני עצמה ומעידה וזו באה בפני עצמה ומעידה ולא קתני פסולין לעדות זו שהוכחשו וכשרים לעדות אחרת. ש"מ כת כת בפני עצמה כשירה. אבל עד אחד מזו הכת ועד אחד מזו הכת פסולין ואפי' לרב הונא הלכך שני מלרין וב' לרין וב' שטרות. ובכל שטר כת בפני עצמה היינו פלוגתייהו. רב הונא מכשר ב' שטרות כדאמרן ורב חסדא פוסל ב' שטרות דסבר מכל מקום כת אחת מהן פסולה. וכל שטר שפק פסול הוא ומספקא לא כפקינן ממונא. מלוה ולוה ושני שטרות יד בעל השטר על התחתונה פירוש ראובן הוציא על שמעון ב' שטרות באחד ק' ובאחד ר' ואלו שני כתות המכחישות כת האחת תחתונה האחד והכת האחרת תחתונה בשטר השני אומר ראובן מכל פנים כת אחת מהן פסולה ברר אתה איזו כת מהן פסולה. יכיון שאינו יכול לברר אומר לו עדים התחתונים בשטר של ר' הן הפסולין. הלכך גובה שטר של ק' ובשטר של ר' נשבע הלוה ומיפטר: שני מלרין ולוה אחד ושני שטרות היינו מתניתין דתנן שניהן נשבעין ונוטלין מבעה"ב הלכך שני מלרין נשבעין וגובין מן הלוה אע"פ שודאי א' מהן [פסולה] כמו הפועל והחנוני ששניהן נשבעין ונוטלין מבעה"ב: שני לרין ומלוה אחד וכל אחד אומר השטר שעליו הוא הפסול והמלוה אינו יכול לברר אליבא דרב הונא דינא מאי ועלתה בתיקו וקי"ל כל תיקו דממונא לקולא ונשבעין שניהן ומיפטרי וי"א תיקו כי האי גוונא חולקין ומותבינן על רב חסדא אחד אומר גבוה שתי מרדעות היתה הלבנה ואחד אומר שלש עדותן קיימת. אחד אומר שלש ואחד אומר חמש עדותן בטילה ומצטרפין לעדות אחרת מאי לאו אע"ג דכל חד מכחיש לחבריה פסולין לאותה עדות ומצטרפין לעדות אחרת דממון וקשיא לרב חסדא. ופריק רבא לא הוא [ואחר כו'] כלומר אחד מאלו העדים מצורף עם אחר בעדות זו דראש חודש דהוו להו תרי וחד ואין דבריו של אחד במקום שנים. וק"ל כרב הונא דדייקא מתני' כוותיה ועוד רב חסדא תלמיד הוא לגבי רב הונא דגרסינן בפרק הדר עם הנכרי בחצר (דף 30) אמר רב יוסף ביעתא בכותחא בעאי מיניה דרב חסדא בשני דרב הונא ולא אורי לי: **מתני'** אמר לחנוני תן לי בדינר פירות ונתן לו אמר לו תן את הדינר כו'. משנתינו בשמדד החנוני הפירות לבעה"ב ובא"ל תן לי את הדינר וא"ל נתתי לך ונתתו באנפלי שלך. וחזר החנוני ומסתרך

שהכן גובה. בשטר מן היתומין בשבועת יורשין כשאין לו עדים שאמר האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע ושלא בשבועה כשיש עדים שאמר האב בשעת מיתתו כו׳: **כרכן שמעון בן גמליאל.** דתנינתין והאב אילו היה קיים לא היה נאמן אלא בשבועה ומדקתני והאב אינו גובה אלא בשבועה על כרחך היכי דמי דמית לוה בחיי מלוה וקתני הכן גובה בשבועה אלמא אדם מורים שבועה: **בית שמאי היא.** במסכת שטרות פרק אלו שטרות ושומרת יבם דקתני מת בעלה עד שלא שתתה נוטלת כתובתה ולא שותה דבעינן והביא האיש את אשתו וגו׳ [במדבר ה] וליכא אע״ג דשמא זיגתה גובה מספק דקסבר מי שהנכסים משועבדים לו ידו על העליונה והנכסים בחזקת בעל השטר עומדין כאילו הוא גבוי ועומד לפיכך הוא גובה מספק שאינה באה להוציא מהם שתהא הראיה עליה להביא אלא הם באים להוציא ממנה ולכוותה גבי מת לוה בחיי מלוה נמי ואע״ג דתקון רבנן שלא יפרע אלא בשבועה ממון גמור הוא להורים לבניו: **איכפלי ואתאי כל הני פרסי.** טרחתי ובאתי לבא ממקומי לכאן לעקור לדרב ושמואל: **הכו דלא לאוסיף עלה.** הזמינו עצמכם שלא ללמוד ממנה במקום אחר הם אמרוה בשבועה הבא ליפרע מנכסי יתומים שאינו מורים אותה לבניו אם מת לוה בחיי מלוה אל תלמדו ממנה הממויב שבועה אחרת ומפרש הש״ס כגון הא דאמר רב פפא הפוגם שטרו שהודה בב״ד שנתקבל קלת ותנן לא יפרע את האמר אלא בשבועה ואם מת יורשין נשבעין שבועת יורשין ונוטלין ולא עבדינן בה כרב ושמואל דאמרי אין אדם מורים שבועה לבניו: **הוא דשכיב ושבק ערבא.** ראובן הלוה לשמעון על ידי ערב ובשטר ומת לוה בחיי מלוה ונתחייב מלוה שבועה ואחר כך מת מלוה ובאו יתומין ליפרע מן הערב: **דלא לוסיף עלה הוא.** שהם אמרוה ביתומים הנפרעים מן היתומים ובאין נפרעין מן הערב: **כאר יאמי.** לוה אזיל והוה ליה ביתומין מיתומין: **הוא.** דמת לוה בחיי מלוה ואח״כ מת מלוה בלא בנים ושבק אחיו ליורשו ואחיו הוציא השטר על יתמי לוה: **דלא לוסיף עלה הוא.** שאמרוה ביתומין מן היתומין וזה לא יתום הוא: **הא׳ שטרא דיתמי.** דמת לוה בחיי מלוה: **לא מקרע קרעינן ליה.** שמא יבאו לפני דיין שידון כר׳ אלעזר דאמר לעיל [ע״א] יורשין נשבעין ונוטלין:

ט) **מתני׳ שלא בטענה.** משמע שאין אדם מודעו כלום. בגמ׳ פריך אמו בשופטני עסקינן: **השותפין והאריסין. והאפוטרופין.** שנתעסקו בממון אדם להכניס ולהוציא ולשאת ולתן אבל בנכסי יתומין פלוגתא דתנאי היא במסכת גיטין בהנזקין (דף נג.): **והאשה הנושאת והנותנת בתוך הבית.** שהושיבה בעלה מנוות אי שמיה אפוטרופי׳ לעסוק בנכסיו: **וכן הבית.** אחד מן האחין שנתעסק בנכסים משמת אביהם: **חלקו.** ולא השביעו בשעת חלוקה: **נתגלגלה לו שבועה.** עליהן אחרי כן מגלגלין גם את זו עליו: **והשביעים משמעם את השבועה.** לאו אהך שבועה דשותפות קאי דאין שביעית משמעתא שותפות ולא שבועתה אלא מלוה ושבועתה: **גמ׳ בטענה שמא.** שטענו שמא עכבת משלי: **מאי שנא הני.** שהטילו עליהם שבועה בטענת שמא: **משום דמורו כה התירא.** לעצמם לפי שטרחו בנכסים: **שיש טענה ביניהם שני כסף.** שזה טענו שמא עכבת משלי שני כסף וזה מודה לו במקצת דקרובה היא לשבועה דאורייתא אלא שטענת שמא היא: **והתני רבי חייא לסיועיה לרב.** בפרק שבועת הדיינין (לעיל ד׳ מ.) דאמר כפירת טענה שני כסף לגד פרוטה של הודאה: **מהו לגלגל.** שבועת האריסין שחלקו על ידי שבועה דרבנן כגון שבועת היסת או של נשבעין ונוטלין דתקנתא בעלמא נינהו: **ומומאי שביעית נעשה לו שותף.** אין מגלגלין עליו שבועת הלואה דערב שביעית אם כפר הכל דשביעית שעברה עליו שמטתה: **הא שאר שני שבוע מגלגלין.** שבועת הלואה שאין [בה] הודאה אמו שבועת השותפין אלמא מגלגלין דרבנן. וכשנמנית זו בימי התנאים עדיין לא תיקנו שבועת היסת כי בימי רב נחמן תיקנוה: **לא תימא כו׳.** דאף בשאר שני שבוע נמי אין מגלגלין על ידי שבועת שותפין דרבנן והאי דנקט שביעית אלו לאפוקי שאר שני שבוע אלא אימא הא נעשה לו שותפות ערב שביעית וחלקו ומומאי שביעית לוה הימנו ונתחייב לו עליה שבועה דאורייתא כגון בהולאה במקצת מגלגלין ואשמועינן שאין שביעית משמטת שבועת השותפין ולא שותפות אלא הלואה דכתיב (דברים טו) שמוט כל בעל משה ידו: לכל

לו פירות ומוציא לו פירות א״ל מה אתה טוענני רצוני שתשבע לי חייב. ואם חלקו הללו כולן לא. ומאי שנא הני דרמו רבנן שבועה עלייהו משום דמורו היתירא לנפשיהו. כלומר כיון שאנו נושאין ונותנין ומשמשין לו מותר לנו ליהנות מממונו הלכך רמו עליהו שבועה כי היכי דלירחקו: אמר רב נחמן והוא שיש ביניהן כפירת טענה שתי כסף כרב דקי״ל כותיה דרב. ג) ולא קשיא שבועת יורשים דהיא טענת שמא. דהא משום שבאין ליפרע מן היתומין נשבעין שבועת יורשין ונפרעין מן היתומין האריסין אין יכול להשביעו. נתגלגלה לו שבועה במקום אחר מגלגלין עליו את הכל: איבעיא להו מהו לגלגל שבועה דרבנן. ת״ש לוה הימנו ערב [ונתחייב שבועה דרבנן] אין מגלגלין. ודייקינן מינה טעמא דלוה ממנו ערב שביעית דאתאי שביעית אפקעתה לשבועה. כדתנן והשביעית משמטת את השבועה הא שאר שני שבוע מגלגלים ש״מ מגלגלין שבועה דרבנן. ודחינן לא תימא הא שאר שני שבוע מגלגלין דמגלגלין שבועה דרבנן בשבועה אלא אימא נעשה לו שותף כו׳. ואמרינן הא בהדיא קתני לה נעשה לו

ביתמי לוה ומלוה בלבד אבל אי יתני ליה אחי למלוה או ללוה או איכא ערבא לא. ונדחו דברי רב פפא ואיתוקמא דברי רב ושמואל בשמת לוה בחיי מלוה לא שנא יתרי ליה בני ולא שנא יתרי ליה אחי הדין אחד. ואסיקנא כיון דלא אתמר הלכתא בהדיא כרב ושמואל ולא כר׳ אלעזר דיינא דעבד כרב ושמואל עבד דיינא דעבד כר׳ אלעזר עבד: כתב רבינו האי גאון זצ״ל מנהג הראשונים מאחרי סתימת התלמוד לדון כרב ושמואל שאין אדם מוריש שבועתו לבניו ופירש בהלכות פסוק דינא דאיפסיק במעמד רבנן כסדר הזה ואנחנו ככה מנהגנו לדון כרב ושמואל ואע״ג דאמר רב חמא דיינא דעבד כר׳ אלעזר עבד לא משנחינן בהאי סברא אלא שדעתנו כדעת ראשונים לעשות כרב ושמואל שאין אדם מוריש שבועה לבניו: אמר רב פפא שטרא דיתמי לא קרעי ליה עד דגדלי יתמי דלמא משכחי דיינא דעבד כר׳ אלעזר ולא גבינן ליה משום דרב ושמואל. ההוא דיינא דעבד כר׳ אלעזר א״ל ההוא צורבא מרבנן אנא אזלנא ומייתינא איגרתא ממערבא דלית הלכתא כר׳ אלעזר א״ל לכי תייתי: **ירושלמי** רב אמר מת הלוה והמלוה נשבע ליורשיו ואפילו מת מלוה יורשי

עין משפט נר מצוה

נב א מיי׳ פי״ז מהל׳ מלוה הל׳ ה סמג עשין לד טוש״ע מ״מ סי׳ קח סעיף יד וכמ״ד סד סעיף ה:

נג ב ג ד ה מיי׳ שם הל׳ ג והל׳ ד סמג שם טוש״ע מ״מ סי׳ קח סי״ח:

נד ו ז ח ט מיי׳ פ״ט מהל׳ שותפין הל׳ ח נ סמג עשין סב טוש״ע מ״מ סי׳ נג סעיף ח:

נה י מיי׳ שם הל׳ ז טור ש״ע שם סי״ז:

רבינו חננאל

ומתה לא מצית אמרת. דהא משביעין את יורשיה קתני. ואי בשנשבעה היא שבועה על יורשיה למה. אלא לאו בשלא נשבעה. וקתני שנשבעין היורשין ונפרעין. ופריק רב שמעיה הכי מתניתין לצדדין קתני משביעין אותה באלמנה ומשביעין את יורשיה ואת הבאים ברשותה בגרושה שמתה בחיי הבעל שגירשה ומותיב עליה הא דתני יפה כח הבן מכח האב שהבן גובה בשבועה ושלא בשבועה. והאב אינו גובה אלא בשבועה הא דתני האב אינו גובה אלא בשבועה היכי דמי. כגון שמת לוה בחיי מלוה. כדתנן אין נפרעין מנכסי יתומין אלא בשבועה וקתני בה שהבן גובה בשבועה זו שבועת יורשין. כדתנן שבועה שלא פקדנו אבא ושלא אמר לנו אבא ושלא מצינו שטר בין שטרותיו ששטר זה פרוע. הגיד ר׳ יוחנן בן ברוקה שאפילו נולד הבן לאחר מיתת אביו הרי זה נשבע ונוטל ופעמים גובה הבן שלא בשבועה כגון שיש עדים שאמר האב כי שטר זה אינו פרוע. כרשב״ג דאמר אם יש עדים שאמר האב בשעת מיתתו שטר זה אינו פרוע גובה הבן שלא בשבועה ופריק רב יוסף הא מתניתא בית שמאי היא דאמרי שטר העומד לגבות כגבוי דמי. ואסקה רב נחמן דהא דרב ושמואל דאמרי אין אדם מוריש [שבועה] לבניו בהא בלחוד. וכאן אמר הבו דלא לוסיף עלה דאמר רב פפא הפוגם שטרו ומת לא אמרינן אין אדם מוריש שבועה לבניו אלא יורשין נשבעין ונוטלין: ההוא לוה דשכיב בחיי מלוה ושבק ערבא. אתו בני מלוה תבעי לערבא וכן ההוא לוה דשכיב בחיי מלוה ושבק אחא ירת ליה למלוה ואתא אחוה דמלוה ותבע לפרועי מיתמי דלוה סבר רב פפא למימר הבו ליה דלא לוסיף עלה. כלומר כי אתמר דרב ושמואל ואיתוקמא דברי רב ושמואל בשמת לוה בחיי מלוה לא שנא יתרי ליה אחי הדין אחד. ואסיקנא כיון דלא אתמר הלכתא בהדיא כרב ושמואל ולא כר׳ אלעזר עבד דיינא דעבד כר׳ אלעזר עבד: כתב רבינו האי גאון זצ״ל מנהג הראשונים מאחרי סתימת התלמוד לדון כרב ושמואל שאין אדם מוריש שבועתו לבניו ופירש בהלכות פסוק דינא דאיפסיק במעמד רבנן כסדר הזה ואנחנו ככה מנהגנו לדון כרב ושמואל ואע״ג דאמר רב חמא דיינא דעבד כר׳ אלעזר עבד לא משנחינן בהאי סברא אלא שדעתנו כדעת ראשונים לעשות כרב ושמואל שאין אדם מוריש שבועה לבניו: אמר רב פפא שטרא דיתמי לא קרעי ליה עד דגדלי יתמי דלמא משכחי דיינא דעבד כר׳ אלעזר ולא גבינן ליה משום דרב ושמואל. ההוא דיינא דעבד כר׳ אלעזר א״ל ההוא צורבא מרבנן אנא אזלנא ומייתינא איגרתא ממערבא דלית הלכתא כר׳ אלעזר א״ל לכי תייתי: **ירושלמי** רב אמר מת הלוה והמלוה נשבע ליורשיו ואפילו מת מלוה יורשי

מסורת הש״ס

ז) כתובות פח. סוטה כה. יבמות לח: [גיטין לז. ב״מ סב.], ב) [ב״ב מא: סנהדרין כט.], ג) [ב״ב סט], ד) [ב״ק פה. וסס כתבתי פי׳ הערוך] [ויתא שם לפיהנו, ולפה ערוך ע׳ שפע ח׳], ה) [לעיל מ.], ו) [ל״ל היא], ז) שייך לעתני׳ דף מה., ח) שייך לעתני׳ דף מה. רש״ל.

גליון הש״ס

גמ׳ ב״ש **היא דאמרי** שטר העומד לגבות. עיין תו״מ סי׳ ערה ס״ד: **שם השתא דלא אתמר הלכתא.** עיין ב״ב דף סב ע״ב תוס׳ ד״ה אתמר:

מוסף רש״י

שטר העומד לגבות כגבוי דמי. מי שיש לו שטר חוב על חבירו ושיעבד לו בו נכסיו, מוחזק בעל שטר בנכסים יותר מן הלוה (נוסחה בה וכנ״ל כתובות פא.: כלומר גדול כח השטר יכמו שמיוחזק בנכסים (יבמות לח.).

הדרן עלך כל הנשבעין

רבינו חננאל (המשך)

מלוה נשבעין ללוה אבל מת לוה תחלה ואח״כ מת מלוה כבר נתחייב מלוה לבני לוה שבועה ואין אדם מוריש שבועה לבניו שמע ר׳ יוחנן ואמר יאכל הלה וחדי: חד בר נש אזל בעי מידן קומי ר׳ זעירא וחייבו שבועה על תרין דינרין א״ל לאו תרין אנא חייב לך הא טרפין לך. א״ל ומלת פלן ופלן. א״ל ר׳ זעירא אם הב ליה כל דתבע מינך. או אישתבע ליה על כל מה דמגלגל עלך. וקשיא לן ז) הא דגרסינן בפרק המפקיד בתחלתו בתלמוד ארץ ישראל. אמר הדיני נשבע ראה אותן מגלגלין עליו חזר ואמר הדיני משלם חדשין. א״ר יוסי [לא] חייבתו התורה שבועה להחמיר עליו. אלא להקל עליו דאם רצה לשלם ישלם. ואם אינו רוצה לשלם ישבע. ושניגן כי א״ר יוסי בשבועה הכתובה בתורה כגון שבועת השומרין וכיוצא בה אבל שבועה שהיא תקנת חכמים לא כי היכי דלא תיקשי לן הא דר׳ זעירא דחייביה לאישתבועי על [כל] מה דמגלגל עליה: **מתני׳** ואלו נשבעין בלא טענה השותפין כו׳. אוקימנא ואלו נשבעין ולא משלמין שלא בטענת ברי אלא בטענת שמא. השותפין והאריסין והאפוטרופין והאשה הנושאת ונותנת בתוך הבית ובן הבית והוא שמכנים לו פועלין ומוציא לו פועלין ומכנים

ז) עין כרי״ף ורא״ש סי׳ ר״ע. ג) ר״ל דאיכא עוד שבועה אחריתא דנשבעין ע״י טענת שמא.

לכל מגלגלין. על ידי כל שבועה דרבנן מגלגלין חוץ מעל יד שבועת שכיר שאין מגלגלין עליו ע"י שבועה אחרת לפי שהיא עצמה אינה מן הדין אלא להפיס דעתו של בעל הבית כדאמר בכל הנשבעין (לעיל דף מה.): **לכל אין מקילין.** אלא מגלגלין והיא היא: **לפתוח לו.** אם לא טען המודע שיגלגלו עליו יפתחו לו בית דין גלגול למאן דאמר מגלגלין ולמ"ד אין מקילין אם טען גלגול אין מקילין עליו אלא מגלגלין ואם לא טענו אין לו לפתוח לו:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין. נושא שכר. שומר נשכר: **נשבע על הכל.** שלא פשע: **משלם את הכל.** כל הנך דמיתנו במתני' שכר שנויה ומתה וגניבה ואבידה אבל מתה ממתת מלאכה פטור דלאו לאוקמה בכילתא שיילה: **נושא שכר והשוכר כו'.** וכולהו מקרמי ילפי' בהשואל בנבא מציעא [לד:]. והמשנה הזאת כגר שנויה בהשוכר את הפועלים [שם לא.] כל כי האי גוונא והאי דהדר רבי ותנייה הכא משום דבעי למיתני חיובי ופטורי דקרבן שבועה דילהו תנא בריש חיובי ופטורי דממון דילהו לפי שקרבן השבועה דחיובי ופטורי תלוי בכך שאם נשבע על דבר שהוא מחוייב עליו אם הודה ובשבועתו פטר עצמו מלשלם נמצא שבועתו ממון וחייב קרבן שבועת הפקדון וחומש ואשם ואם נשבע על שקר על חנם כגון שאם הודה לא היה משלם אינו חייב קרבן שבועה אלא כפרו ממון כדמפרש ואזיל אמר לשומר חנם כו' עד פטור שאילו הודה לא היה משלם נמצא שאין כאן כפירת ממון ופטור מקרבן שבועה: ה"ג **היכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם היכן שורי ואמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שגנבו משלם תשלומי כפל הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם נגנבה והוא אומר לא נגנבתי אבל אם אמר לא טבחתי ולא מכרתי אינו משלם אלא קרן אמר לשואל כו'.** והכי פי' אמר לשומר חנם היכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידין אותו שאכלו משלם את הקרן הודה מעצמו שלא באו עדים משלם קרן וחומש ואשם כדין שבועת הפקדון דאינה באה עד שמודה ושב מרשעו וכא להתכפר דכתיב בשבועת גזל הגר בפרשת נשא [במדבר ה] והתודו את חטאתם אשר עשו וגו'. אמר לו נגנב משביעך כו' בהדיא ילפינן לה בפרק מרובה [ב"ק עה.] בשומר חנם הפוטר עצמו בטענת אבידה אינו משלם כפל אף בשבועה אבל הפוטר עצמו בטענת גנב ובשבועה ובאו עדים משלם כפל דכתיב [שמות כב] אם לא ימצא הגנב אם לא ימצא כמו שהוא אמר אלא הוא עצמו גנבו וכו' כדאיתא התם: **הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם.** אבל כפל לא דמודה בקנס הוא: **אמר לאחד מן השוק.** הכא לא גרסי' משביעך אני דהא בלא שבועה נמי מיחייב כפל שזה גנב ממש הוא ובגנב כתיב (שם) ישלם שניים בלא שבועה: **ראה עדים שממשמשין ובאין.** רבותא אשמועינן דאע"ג דממתת ביעתותא דעדים אודי וחייב עצמו בקרן כשאמר גנבתי אפי' הכי הוא הודאה ונפטר מן הכפל וכיון דאין כאן כפל פטור אף מן הטביחה שכפר בה ובאו עדים שגנבו וטבח ומכר דכל היכא דליכא כפל ליכא חיוב טביחה כדאמרינן התם (ב"ק דף עה.): תשלומי ארבעה וחמשה אמר רחמנא ולא תשלומי שלשה וארבעה וכיון דכפל ליכא בגר ליה חד: **אמר לשואל כו'.** פטור מקרבן שבועה שהרי אף כשנשבע לשקר חייב עצמו בתשלומין ואין בשבועה זו כפירת ממון: **חייב.** שהרי כפרו ממון שאילו הודה מתחייב:

מת

לכל מגלגלין. חוץ משכיר. פרילב"ל דקמא נקט וה"ה כל הנהו דתני בהדיה כיון שהשבועה לטובתם אין לגלגל עליהם ואין נראה דשבועת שכיר אינה לטובתו דמן הדין היה בוטל אלא שבועה ואין נשבע אלא להפיס דעתו של בעל הבית אלא אמר ר"י דדוקא נקט שכיר משום דשבועתו אינה אלא להפיס לא מייבוהו כל כך שיכול לגלגל עליו ואע"ג דעד אחד מעידה שהיא פרועה אמר בהכותב (כתובות דף פז:) דאינה אלא להפיס דעתו של בעל (הבית) מ"מ שייך גלגול שבועה דאינה פטורה אלא מגזירת הכתוב דאין נשבעין על הקרקעות וגם שכל הנשבעין נשבעין ולא משלמין:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל. אע"ג דשומר שכר כתיב בתר שומר חנם הכא משיב החמור יותר אחר הקל יותר: **והעדים** מעידים שאכלו. ל"ג שגנבו ול"ג נמי טבח ומכר משלם תשלומי ד' וה' דבהגזל קמא (ב"ק דף קו:) פריך מינה לרב דאמר הטוען טענת גנב בפקדון משלם תשלומי כפל טבח ומכר משלם ד' וה' והכא קתני שאכלו משלם תשלומי כפל אבל תשלומי ד' וה' לא אע"ג דאע"ל דלא לכזית בשר בלא שחיטה משמע שאכלו גרסי' וליכא למימר דהתם בריש"ת הוא דפריך מינה מדלמיק התם לאוקומיה כר' מאיר והייגו [ט] משום דסתם מתני' ר' מאיר היא ואר"י הא דלא תנא טבח ומכר משלם ד' וה' אף על גב דאמת הוא משום דבקרא לא כתיב ד' וה' אלא בגנב עצמו: **אמר** לאחד שבשוק כו'. בקונטרס ל"ג הכא משביעך אני ואמר אמן דבלא שבועה נמי איכא כפל בגנב עצמו ולפ"ז ל"ג הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם דחומש ואשם ליכא אלא בשבועה ובהגזל קמא (ב"ק דף קו.) משמע בהדיא דגר' ליה דדיק הודה מפי עצמו אין אחר עדים לא ומוכח מינה דממון המחייבו כפל פוטרו מן החומש ונקט משביעך משום סיפא:

ראה עדים שממשמשין ובאין כו'. לשמואל דאמר במרובה (שם דף עה. ושם) מודה בקנס ואחר כך באו עדים חייב צריך לאוקומי מתני' כגון שחזרו לאחוריהם וכה"ג משני התם:

מאן

מסורת הש"ס

ט) ב"מ לג. לד.; ב) ב"ק סג: קו. [קח:]; ג) שם קח: [קו.]; ד) [שם קח.], ה) שם עה., ו) [ע"ל לאחר], ז) [שייך לע"ב אחר ד"ה מתן], ח) [לפניו בב"ק קו: איתא אמר ר"מ בר אבא אמר ר' יוחנן כו' איתיביה ר"מ ב"א לר' יוחנן], ט) [ע' תו' ב"מ ג: ד"ה אשם כו'].

תורה אור השלם

1. וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שָׁמוֹט כָּל בַּעַל מַשֶּׁה יָדוֹ אֲשֶׁר יַשֶּׁה בְּרֵעֵהוּ לֹא יִגֹּשׂ אֶת רֵעֵהוּ וְאֶת אָחִיו כִּי קָרָא שְׁמִטָּה לַיְיָ׃
דברים טו ב

מוסף רש"י

שומר חנם נשבע על הכל. על כל המאורעות הכתובות בשאר שומרים לחייב, הוא נשבע שלא עלתה לו ופטור (ב"מ צג.). **משלם את הכל.** גניבה ואבידה ואונסין (שם). **נשבעין על השבורה כו'.** שכן הוא שלא פשעו בה ואלא שלמו בה יד (שם צד:). **משלם את הקרן.** וכפל לא, דאין כפל אלא בטוען בגנב, וחומש ואשם נמי לא שייכי אלא בשהודה, דכתיב בגזל הגר והתודו (ב"ק קו. וכע"ז שם קח:). **הודה מעצמו.** לאחר שבועה (שם קו:). **משלם קרן וחומש ואשם.** דכתיב (ויקרא ה) או מכל אשר ישבע עליו לשקר וגו' חטו אשם גזילות, ואינו בא אלא על הודאת פיו, דאע"פ דלא כתב בהאיל פרשה הודאה, כתב רחמנא באשם גזל הגר בפרשת נשא והתודו את חטאתם וגו', וחומש נמי אינו בא אלא באשם (ב"ק סג:). **אמר לאחד בשוק.** שאין שומר על שורי (ב"ק קח.). **אמר גנבתי.** ומייב עצמו בקרן, **אבל לא טבחתי ולא מכרתי.** דרבותא אשמעינן דלאמרינן לקמן דאע"ג דאמריה לא הודה ונמצא שטבח או מכר דבאו עדים פטור, דכיון דמכפל ליפטר ליה בהודאה דגנבתי, מי לא מחייב ארבעה וחמשה, דכיון דמדלית כפל מנייהו הוי ליה תשלומי שלשה וארבעה, והכי לא כתיבי (ב"ק עה.).

[א]לכל מגלגלין [ב]חוץ משכיר שאין מגלגלין רב חסדא אמר [ג]לכל אין מקילין חוץ משכיר דמקילין מאי בינייהו איכא בינייהו לפתוח לו: והשביעית משמטת כו': מנה"מ אמר רב גידל אמר רב דאמר קרא [ד]וזה דבר השמטה ואפילו דיבור משמטת:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה [ה]שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר [ו]שומר חנם נשבע על הכל [ז]והשואל משלם את הכל [ח]נושא שכר [ט]והשוכר נשבע על השבורה ועל המתה ומשלמין את האבדה ואת הגניבה [י]אמר לשומר חנם היכן שורי אמר לו מת והוא שנשבר או נשבה או נגנב או אבד נשבר והוא שמת או נשבה או נגנב או אבד נשבה והוא שמת או נשבר או נגנב או אבד נגנב והוא שמת או נשבר או נשבה או אבד אבד והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב משביעך אני ואמר אמן פטור היכן שורי אמר לו איני יודע מה אתה סח והוא שמת או נשבר או נשבה או נגנב או אבד משביעך אני ואמר אמן פטור [כ]היכן שורי אמר לו אבד משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שאכלו משלם את הקרן [כא]הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם [כב]היכן שורי ואמר לו נגנב משביעך אני ואמר אמן והעדים מעידים אותו שגנבו [כג]משלם תשלומי כפל [כד]הודה מעצמו משלם קרן וחומש ואשם [כה]אמר לאחד בשוק היכן שורי שגנבת הוא אומר לא גנבתי והעדים מעידים אותו שגנבו [כו]משלם תשלומי כפל [כז]טבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה [כח]ראה עדים שממשמשין ובאין אמר גנבתי אבל לא טבחתי ולא מכרתי [כט]אינו משלם אלא קרן אמר לשואל היכן שורי אמר לו מת

נו א מי' פ"ל מהל' טוען הל' יב סמג עשין צח טוש"ע ח"מ סי' לד סעיף ל:
נו ב מי' שם ופי"ל מהל' שכירות הלכה ט סמג עשין שם טוש"ע ח"מ שם וסי' פט ס"ו:
נח ג מי' פי"ל מהל' שכירות שם סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' פט סעיף ו:
א ד מי' שם פ"ל מהל' נ סמג שם טוש"ע ח"מ ס"ו סעיף ל:
ב ה מי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שמ סעיף ל:
ג ו מי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שג סעיף ב:
ד ז מי' שם סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שז סעיף ל:
ה ח מי' פ"מ מהל' שבועות הל' ה:
ו ט מי' פ"ז מהל' גזילה הל' ג ופ"ל מהל' שבועות הל' ח ט:
ז י מי' פ"ד מהל' גניבה הלכה ל:
ח כ מי' פ"ז מהל' גזילה הלכה ב ופ"ל מהל' שבועות הל' ח ט:
ט ל מי' פ"ל מהל' גניבה הלכה ד:
י מ מי' שם הלכה ו:
יא נ מי' פ"ג מהל' גניבה הלכה ט:

רבינו חננאל

שותף או אריס ערב שביעית ולמוצאי שביעית לזה הימנו מגלגלין אלא לעולם כדאוקימנא מעיקרא וש"מ מגלגלין בדרבנן ש"מ: עד כמה מגלגלין א"ר יוחנן ל) עד עבדי אחה שנמכרת לי בעבד עברי: אמר רב הונא לכל מגלגלין חוץ משכיר שאין מגלגלין. רב חסדא אמר לכל אין מקילין חוץ משכיר דמקילין. איכא בינייהו לפתוח לו. כלומר שאע"פ שלא טען טענין ליה. והללו החמשה כולן אם חלקו בטלה שבועה זו מעליהן שהיא שבועת שמא: והשביעית משמטת את השבועה שנאמר וזה דבר השמטה אפי' דבור משמטת:

הדרן עלך כל הנשבעין

ארבעה שומרין הן שומר חנם והשואל נושא שכר והשוכר. שומר חנם נשבע על הכל והשואל משלם את הכל. נושא שכר והשוכר נשבע על השבר ועל השבויה ועל המתה ומשלמין את הגנבה ואת האבדה.

ל) כ"ה בירושלמי כאן וכגמ' דיקן קדושין כמ. איתא אמר רב יהודה אמר רב:

עין משפט נר מצוה